

Novosti iz Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju VSTVBiH

- **Pripremile:** Vera Bjelogrić i Šeila Brković-Imamović, Odjel za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata VSTVBiH

U ovom broju Pravne hronike predstavljamo nastavak aktivnosti koje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: VSTVBiH) provodi u saradnji sa sudovima najviše instance u Bosni i Hercegovini putem redovnih aktivnosti i projekta „EU podrška reformama pravosudnog sistema u BiH – IPA 2019“.

VSTVBiH je intenziviralo aktivnosti na jačanju sistema edukacije sudija i tužilaca, te povećanju transparentnosti pravosudnog sistema putem objave sudskih i tužilačkih odluka na web-stranicama pravosudnih institucija i drugim

platformama za objavu odluka, naglašavajući objavu većeg broja odluka koje imaju poseban javni interes. O tome je bilo više govora u prethodnim izdanjima Pravne hronike.

S tim u vezi, putem baze sudskih odluka VSTVBiH trenutno je dostupno 23.257 odluka. Njihovo bolje pretraživanje omogućeno je zahvaljujući tehničkom unapređenju baze. Od avgusta 2023. godine pristup bazi je pojednostavljen, a zaključkom VSTVBiH omogućena je i opcija Copy/Paste sadržaja baze pod određenim uslovima.

The screenshot displays the official website of the Department for Court Documentation and Education of VSTVBiH. The header includes the department's name in multiple languages (Bosanski, Hrvatski, Srpski, English) and a login option. A search bar is prominently featured with the text 'Pretraži portal' and 'Napredna pretraga'. Below the header, a navigation menu lists various sections: Baza sudskih odluka, Sudska praksa, Zakoni, Paneli, Mapa ratnih zločina, Vijesti, Biblioteka, Vaša pitanja, and Kontakt. The main content area is titled 'Jednostavna pretraga sudskih odluka' and contains a search form with four dropdown menus for 'Naziv suda / institucije', 'Pravna oblast', 'Pismo odluke', and 'Pretraga odluka po sadržaju'. A sidebar on the left offers additional search options like 'Napredna pretraga' and 'Nove odluke'. A 'UPOZORENJE' (Warning) box is also visible, providing legal notices regarding the use of the database.

Slika 1. Prikaz inoviranog ekrana baze sudskih odluka

Pristup odlukama je dodatno olakšan i putem aplikacije prilagođene za mobilne telefone. Od oktobra 2023. godine aplikacija je dostupna za besplatno preuzimanje pravosudnoj zajednici i zainteresovanoj javnosti putem App Store-a ili putem Google Play-a sa ciljem da se unaprijedi pristup odlukama sudova Bosne i Hercegovine.

Slika 2. Prikaz ekrana mobilne aplikacije

Upotreba mobilne aplikacije omogućava brz i jednostavan pristup sudskim odlukama, odnosno pretraživanje odluka iz građanske,

krivične i upravne oblasti, kao i pristup sudskim odlukama u svakom trenutku i na svakom mjestu.

Uvidom sudija, tužilaca i stručnih saradnika u odluke doprinosi se ujednačavanju sudske prakse tako da se smanjuje mogućnost da se donesu različite odluke u istim ili sličnim činjeničnim pravnim pitanjima. Istovremeno se građanima pruža mogućnost da se upoznaju sa informacijama koje se odnose na dužinu trajanja i iznos troškova sudskog postupka, ali i sa samim ishodom sudskog postupka, na osnovu čega mogu odlučiti da li žele pokretati sudski postupak.

Upotreba mobilne aplikacije doprinosi jačanju transparentnosti rada sudova i povjerenja građana u rad pravosuđa. Mobilna aplikacija razvijena je uz podršku Evropske unije u okviru projekta „EU podrška reformama pravosudnog sistema u BiH – IPA 2019“.

Još jedna novina na kojoj se intenzivno radi u okviru Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata VSTVBiH jeste razvoj Mape sudskih predmeta od javnog interesa, koja bi, po uzoru na Mapu ratnih zločina, davala javnosti na uvid najvažnije informacije o pravosnažno okončanim predmetima od javnog

Slika 3. Prikaz web-stranice sa pregledom stavova sudske prakse sudova najviše instance

interesa poput osnovnih informacija o predmetu, sažetke predmeta, uključujući informacije o krivičnom djelu, počiniocu, odnosno izrečenoj kazni. U toku je testiranje Mape organizovanog kriminala i korupcije, a očekuje se da će ova mapa početi da funkcioniše u 2024. godini.

Dodatno tome, u okviru istog projekta u kontinuitetu se jačaju odjeljenja sudske prakse pri sudovima najviše instance u Bosni i Hercegovini, te je značajno unaprijeđena dostupnost stavova sudske prakse profesionalnoj zajednici i javnosti. Putem Portala sudske prakse objavljeno je 5.795 stavova sudske prakse sa pratećim odlukama iz kojih ovakvi stavovi proizlaze, odnosno odlukama koje su važne za pravilno razumijevanje objavljenog stava.

Ažuriranje Portala, objavljivanje odluka i razmjena stavova sudske prakse odvijaju se na nivou sudova najviše instance uz podršku Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju i Jedinice za podršku procesu harmonizacije sudske prakse VSTVBiH. Kvartalni pregledi stavova objavljenih putem Portala sudske prakse objavljuju se redovno na web-stranici <https://csd.pravosudje.ba/vstvfo/B/142>, te se i na taj način više popularizacija i promocija tih važnih pravnih informacija.

U saradnji sa pravosudnom zajednicom VSTVBiH nastavlja da radi na unapređenju sistematičnog objavljivanja odluka svih sudova i tužilaštava. Očekuje se da će do poboljšanja i ujednačavanja prakse pravosudnih institucija u ovoj oblasti doći donošenjem novih smjernica VSTVBiH za objavljivanje sudskih i tužilačkih odluka, akata i informacija o predmetima na specijaliziranim web-servisima. Naime, one uzimaju u obzir sve web-servise koje je VSTVBiH razvijalo u periodu od septembra 2014. godine, kada su donesene prve Smjernice iz ove oblasti.

Smjernicama se nastoje što preciznije definisati sadržaj i strateška opredjeljenja za dalji razvoj web-stranica pravosudnih institucija, Baze sudskih odluka i Portala sudske prakse, kako bi se ti servisi međusobno dopunjavali, a ne preklapali. Očekuje se da će se, zahvaljujući pravilnom ažuriranju navedenih servisa, pravosudnoj zajednici i široj javnosti u Bosni i Hercegovini staviti na raspolaganje informacije koje su im potrebne da budu pravovremeno informisane o predmetima svake pravosudne institucije, te da uvidom u rad i rezultate postepeno vraćaju i povjerenje u bh. pravosuđe kao cjeline.

**Sedmični pregled stavova sudske prakse sudova najviše Instance u Bosni i Hercegovini¹
od 3. do 9. jula 2023. godine**

➤ Krivično / Krivično materijalno pravo

Oblast	Deskriptor(i)	Stav sudske prakse	Broj predmeta
Opći dio Odgovornost pravnih lica/osobe	Odgovornost pravne osobe/lica / Osnov i granice odgovornosti pravne osobe/lica	Prema modelu izvedene odgovornosti pravnog lica, a koji je prihvaćen i u krivičnom zakonodavstvu BiH, preduslov za postojanje odgovornosti pravnog lica za krivično djelo jeste postojanje krivičnog djela učinica učinjenog u ime, za račun ili u korist pravnog lica.	Sud Bosne i Hercegovine 51.2.K.031686.23.KF
Kazne KRIVIČNO PRAVO POSEBNI DIO	Produženo krivično djelo / Razbojništvo	Da bi se više radnji mogle smatrati produženim kaznenim djelom Razbojništva iz članka 283. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u smislu članka 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, osim činjenice da je počinitelj sa namjerom učinio više istih ili istovrsnih kaznenih djela, koja s obzirom na način počinjenja, vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti koje ih povezuju, čine jedinstvenu cjelinu, za postojanje produženog kaznenog djela, kada je u pitanju zaštićeno dobro osobne vrijednosti (život i tijelo), nužna je i istovjetnost žrtve (ostatecnog).	Apelacioni sud Brčko distrikta 96.0.K.097041.23.KF

¹ Sve presude navedene u dokumentu možete naći na Portalu sudske prakse (E-sentenca) koja je dostupna na linku <https://sudskaipraksapravosudje.ba/>. Portalu takođe možete pristupiti i preko internet stranica sudova najviše instance u Bosni i Hercegovini, odnosno internet stranice Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine.

Slika 4. Prikaz dijela izvještaja sa Portala sudske prakse

Naime, radna grupa VSTVBiH, oformljena s ciljem analize i unapređenja postupka objave sudskih i tužilačkih odluka na internetskim platformama, nakon godinu i po dana rada i šest održanih sastanaka finalizirala je Nacrt novih smjernica, pripremila niz preporuka sa rješenjima za cjelokupan sistem pravosuđa. Uporedo sa tim smjernicama, radna grupa utvrdila je i novo Uputstvo za anonimizaciju koje će biti prikladno za anonimizaciju svih sadržaja koji su predmet tih smjernica. Nacrt novih smjernica i Uputstva za anonimizaciju ličnih podataka u odlukama, aktima i drugim sadržajima kojima pravosudne institucije komuniciraju sa medijima i javnosti bili su predmet razmatranja VSTVBiH na prvoj novembarskoj sjednici, nakon čega su upućeni u javnu raspravu.

Donošenjem novih smjernica i Uputstva značajno će se doprinijeti ujednačavanju prakse objave i povećanju transparentnosti pravosuđa.

Rad Panela za ujednačavanje sudske prakse

Od prethodnog izdanja Pravne hronike, odnosno 22. maja 2023. godine održan je jedan sastanak Panela za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti o temi višestrukog ukidanja odluka prvostepenih sudova od drugostepenih sudova. Iako su vođene kvalitetne i argumentovane rasprave, stavovi nisu ujednačeni.

Umjesto toga, razmatrane su mogućnosti izmjene pravnog okvira, koji bi se uputio u formi inicijative za zakonodavne izmjene. O tome će se dodatno razgovarati na narednom sastanku Panela iz građanske oblasti, čije je zakazivanje u toku.

Kada je riječ o unapređenju pravnog statusa i efikasnosti Panela za ujednačavanje sudske prakse, nastavljen je dijalog VSTVBiH i sudova najviše instance o iznalaženju održivog rada Panela za ujednačavanje sudske prakse, kao i nastavku brojnih aktivnosti koje su provodene u okviru projekta „EU podrška reformama pravosuđa u BiH – IPA 2019“.

Naime, u bilateralnim razgovorima VSTVBiH i sudova najviše instance postignut je dogovor da se sastanci Panela održavaju kvartalno prema unaprijed dogovorenim terminima i u sjedištu sudova po principu rotacije, koji je predviđen važećim Pravilima o radu Panela, dok pregovori o načinu definisanja tema za raspravljanje i ujednačavanje još uvijek teku.

Takođe se razmatra održivost procesa uz adekvatno jačanje kapaciteta sudova za kontinuirani dijalog radi ujednačavanja sudske prakse. S tim u vezi, pripremljen je Nacrt protokola o međusobnoj saradnji VSTVBiH i sudova najviše instance. O ovom protokolu se još obavljaju konsultacije. Jednim dijelom protokol bi dodatno odredio i rad Panela.

Informacije o praksi međunarodnih sudova

Nastavljene su aktivnosti na približavanju prakse Evropskog suda za ljudska prava u Strassbourgu (ESLJP) pravosuđu u Bosni i Hercegovini. Naime, OSDE redovno prati informacije o novim predmetima tog suda, te ih prilagođava kako bi bile dostupne na službenim jezicima u Bosni i Hercegovini. S tim u vezi, u ovom broju Pravne hronike predstavljamo informaciju o novim predmetima tog suda od 24. i 26. oktobra 2023. godine onako kako su one objavljene na web-stranici, i to već 2. novembra 2023. godine, dakle, naredne sedmice nakon donošenja odluke.

***Pajak i drugi protiv Poslijske
(predstavke br. 25226/18,
25805/18, 8378/19 i 43949/19),
24. oktobar 2023. godine***

Predmet se odnosi na četiri sudije koje su se žalile na izmjene zakona koje su predviđale nižu dobnu granicu za odlazak u penziju za sudije, sa 67 godina na 60 godina za žene i na 65 godina za muškarce. Predviđena je mogućnost da nastave obavljati sudijsku dužnost i nakon navršene starosne dobi za odlazak u penziju na osnovu odobrenja ministra pravosuđa i Nacionalnog

sudskog vijeća (NSV), a protiv te odluke nije predviđeno pravno sredstvo.

Također, tri podnositeljice predstavke su tvrdile da je novi zakon nespojiv sa načelom diskriminacije na temelju spola i dobi s obzirom na to da predviđa različito postupanje na temelju spola u pogledu obavezne dobi za odlazak u penziju za članove iste profesije.

Utvrđeno je da su povrijeđeni član 6. i član 14. EK.

Plechlo protiv Slovačke (predstavka broj 18593/19), 26. oktobar 2023. godine

Predmet se odnosi na praćenje i snimanje telefonske komunikacije u okviru poduzimanja posebnih istražnih radnji u kojem se podnositelj predstavke pojavljuje kao sagovornik osobe koja je bila meta prisluškivanja, u kontekstu daljeg skladištenja i korištenja tog materijala u drugim predmetima protiv drugih lica. Podnositelj predstavke tvrdi da državni zakoni nisu predvidjeli pravnu zaštitu osoba koje su nasumično obuhvaćene provođenjem posebnih istražnih radnji, što kao posljedicu ima kršenje njegovog prava na privatnost.

Utvrđeno je da je povrijeđen član 8. EK.

Ove informacije, uz već standardne periodične informacije o razvoju sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, koje su, također, dostupne na web-stranici OSDE, učinile su da su ova stranica i prateći mehanizmi distribucije putem e-maila, Newslettera „Sudska praksa i novousvojeni zakoni“ i sl. postali prepoznatljivo i priznato mjesto za informisanje o praksi ESLJP, te kao takvo jedinstveno u regiji i šire.

U to su se mogli uvjeriti predstavnici Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata VSTVBiH, koji su navedene mehanizme komunikacije i razmjene znanja, na poziv Vijeća Evrope, imali priliku predstaviti na međunarodnoj konferenciji pod nazivom „Conference on Subsidiarity Principle: National Implementation of the ECHR“, koja je održana 4. maja 2023. godine u Strassbourgu.

Aktivnosti na poboljšanju izrade programa početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca i promociji sudske prakse

Tokom 2023. godine putem odjeljenja sudske prakse u sudovima najviše instance nastavljene su aktivnosti na identifikaciji najčešćih razloga za ukidanje i preinačenje odluka nižestepenih sudova.

The screenshot shows the website of the Department for Judicial Documentation and Education (OSDE). The header includes the department's name in multiple languages (Bosanski, Hrvatski, Srpski, English) and a search bar. The main content area displays a news article titled "Praksa Evropskog suda za ljudska prava od 24. i 26. oktobra 2023. godine" (Practice of the European Court of Human Rights from 24. and 26. October 2023). The article text is partially visible, mentioning the case "Plechlo v. Slovakia" and its date "26.10.2023.". On the right side, there is a section for "Prateći dokumenti" (Attached documents) with a link to the case practice. Below the article, there are social media sharing icons for Facebook, LinkedIn, WhatsApp, Telegram, Email, and Twitter. A blue button labeled "3 PREGLEDA" (3 Views) is also visible.

Slika 5. Prikaz dijela pratećeg dokumenta uz informacije ESLJP

Rezultat tih aktivnosti su bile analize i nominacije tema koje će biti uvrštene u programe početne obuke i stručnog usavršavanja entitetskih centara za edukaciju za 2024. godinu. Taj proces će se nastaviti kao stalna aktivnost, čime VSTVBiH nastoji uspostaviti sistem za redovnu identifikaciju tema kojima bi se programi edukacije sudija i tužilaca upotpunili u skladu sa stvarnim potrebama pravosuđa.

Dodatno tome, te analize će koristiti nižestepenim sudovima za razmatranje i ujednačavanje prakse na sjednicama odjeljenja, čime se znatno unapređuje horizontalno i vertikalno ujednačavanje sudske prakse u Bosni i Hercegovini.

Također, u toku je finalizacija publikacija sa aktuelnom sudsom praksom o temama „Teret dokazivanja u parničnom postupku“, „Pregled sudske prakse u Bosni i Hercegovini u oblasti zaštite okoliša“, „Sudska praksa u primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama“, te „Sudska praksa Suda Bosne i Hercegovine u predmetima azila“.

Finalizirana je i publikacija kojom će se predstaviti sva do sada usaglašena pravna shvatanja Panela za ujednačavanje sudske prakse sa pratećim obrazloženjima, koja će pravosudnoj zajednici i građanima omogućiti bolju preglednost i razumijevanje tog mehanizma za ujednačavanje sudske prakse na nivou cijele Bosne i Hercegovine.